

„Ha elfogulatlanul ki tudjuk mondani, hogy Beethoven és Goethe német volt – de Hitler is, akkor jó úton járunk.”

GUIDO KNOPP: *Ne féljünk Hitlerrel!*

Bp., 1997, Magyar Könyvklub

* * *

Ha egy magyar Németországra gondol, három kép dereng fel lelki szemei előtt; életvidám, nagyhasú, sört vedelve mulató bajorok, a német futballválogatott, akik „akkor is győznek, ha veszítanak”, és a nürnbergi szónoiki emelvényen parádézó „Führer”, Adolf Hitler.

Oszt rák létére ő lett a legismertebb német a világon, nevét mindenki ismeri, és tettei, sajnos maradandóbbnak bizonyultak Wagner zenéjénél, Schiller verseinél vagy Gerd Müller bombagóljainál.

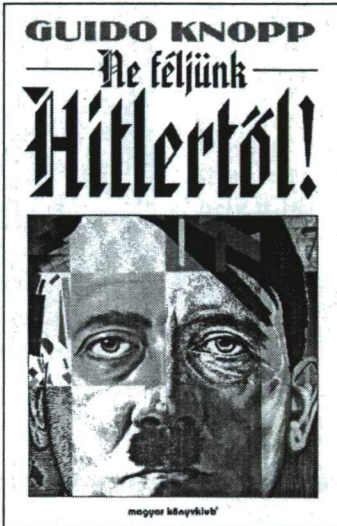
Mindenki jól ismeri a Chaplin-bajuszos diktátor rémtetteit, a háború borzalmait, '45 után talán senkiről nem írtak annyit, mint róla, s talán senkiről nem olvastunk annyit, mint róla. S Németországra azóta is ránehezül a szétterjesztett szárnyú sas árnyéka, megbélyegezve Európa egyik legrégebbi kultúrnemzetét. Ahogy Guido Knopp, a németajkúak körében rendkívül népszerű közíró és történész írja könyvében: „Olyan szívesen lennénk már normális ország! De mindig újra és újra beleverik az orrunkat. Mi még mindig Hitler örökösei vagyunk, akár akarjuk, akár nem.”

Itt van tehát kezünkben Knopp könyve, mely az általa készített és nálunk is vetített dokumentumfilm-sorozat alapján íródott, olyan német történészek bábáskodása mel-

lett, mint Hartl, Brauburger, Deick, Gültner és Müllner. Ők adnak tudományos igényt az ismeretterjesztő és gondolkodtató célzatú munkának. S a *Ne féljünk Hitlerrel!* igazi kuriózum a rokon témájú művek sorában. Nem egy újabb életrajz, öt fejezete a hitlerizmus, Hitler öt arcát tárja elénk; a csábítóét, a magánemberét, a diktátorét, a hódítóét és a bűnözőét, fantasztikus képeket, filmkockákat mellékelve a rendkívül olvasmányosra sikeredett fejezetek mellé.

Őszinte könyv ez, a német történelem legsötétebb korszakáról, őszintén megírva, ahogyan a Harmadik Birodalom uráról csak egy német történész írhat, a huszadik század keserű kutatójaként.

Eltelet több mint öt évtized a borzalmak óta, s itt az ideje, hogy a németek mérleget készítsenek maguknak, állítsa könyvében Knopp, mert ezt más nem teheti meg helyettük. Az elmúlt ötven év alatt sikerült meg-, illetve kiismerni Hitlert, s ahogy a könyv címe is utal rá, nem kell félni többet tőle, bátran szembe fordulhatnak az azóta felnőtt generációk a náciizmus örökségével. Le kell vonni a tanulságokat a múltból és annak következményeiből, de nem azért, hogy ezért örökre elítéljünk egy nemzetet, hanem azért, hogy okuljon a világ belőle, s többé senki ne vágyódjon nem megfelelő időkben, nem megfelelő vezetőik, politikusok után. Bár vannak olyanok, akiknek érdekük ezt hangoztatni, de egyet kell értenünk a szerzővel, hogy olyan, mint

kollektív bűn nem létezik! „Ha elfogulatlanul ki tudjuk mondani, hogy Beethoven és Goethe német volt – de Hitler is, akkor jó úton járunk.”

Létezik viszont a kollektív felelősség, a náciizmus rémtetteiért és azok elkövetőiért, Auschwitzért és Hitlerért. Knopp írja erről; „Mindkét sebet el kell fogadnunk. Fájdalmukat át kell éreznünk. Mindkettő szerves és kitörölhetetlen része történelmünknek. Aki ezt belátja, az a hazafi.”

Az ilyen és ehhez hasonló könyvek hiányoznak az ezen korszak magyar történelmét kutatók műveinek végeláthatatlan sorából...

DÖBÖR ANDRÁS

Ellenkező előjellel

RÁKOSI MÁTYÁS:

Visszaemlékezések, 1940–1956.

Bp., 1997, Napvilág Kiadó.

* * *

Alapvető mű jelent meg a magyar könyvpiacra. Nem akárminek a visszaemlékezéseit olvashatja a mai olvasó először. A több mint 30 évvel ezelőtt papírra vetett sorokat csak 1997-ben adhatta ki magyar kiadó! Aki jobban meg akarja ismerni az egykori kommunista diktátort, feltétlenül el kell olvasnia ezt a több mint ezer oldalt!

Milyen ember volt Rákosi Mátyás? A *Visszaemlékezéseket* olvasva azt mondhatjuk, hogy nem lehet erre válaszolni. A családjáról, magánéletéről semmit sem tudhatunk meg. Sajnos, csak főképpen az 1940-től kezdődő időszakkal foglalkozik részletesen. (1925-től 1940-ig ült a szegedi Csillagban – egy ideig Szálasival.) Átlagon felüli műveltséggel rendelkezett. Több nyelven tudott.

Tipikus moszkovita volt, mindenben egyezettett Sztálinnal. Az 1945-től 1947-ig terjedő időszakban a politikai ellenfeleit gyakran ellenségnek nevezi.

Bizonyos értelemben nem könnyű olvasmány, mert nagyon oda kell figyelni, hisz mindenről a maga természetességével számol be minden magyarázat nélkül, de ugyanúgy annak ellenkezőjéről is! Érdekes, hogy

